

Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāna 2. Uzraudzības grupas sanāksmes protokols

Sanāksmes norises laiks: 2021. gada 30. septembrī, plkst. 10.00

Sanāksmes norises vieta: attālināti ZOOM tiešsaistes saziņas platforma

Sanāksmi vada: SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” komunikāciju eksperte Maija Ušča

Sanāksmi protokolē: SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” speciāliste Aiga Tora (konspektīvs protokols sastādīts pēc sanāksmes ieraksta).

Sanāksmes dalībnieku saraksts: ir pieejams atsevišķā failā uz pieprasījumu.

Sanāksmi atklāj Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk tekstā – DAP) Dabas departamenta direktore Gita Strode, kas iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar veiktajām izmaiņām Uzraudzības grupas (turpmāk tekstā – UG) sastāvā. G. Strode dod vārdu dabas aizsardzības plāna (turpmāk tekstā – DA plāns) izstrādātājiem – SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”.

SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” komunikāciju eksperte Maija Ušča iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar sanāksmes darba kārtību. M. Ušča min, ka sanāksmes tērzētavā tika uzdots jautājums, ka nav bijusi iespēja iepazīties ar rīkojumu par UG sastāvu. SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” pārstāve Lūcija Kursīte sniedz atbildi, ka ar UG sastāvu pēc DAP sagatavotā rīkojuma ir iespējams iepazīties DA plāna aktuālās versijas 3. lappusē. Sanāksmes dalībnieks sniedz komentāru, ka, ņemot vērā, ka privātpašnieku skaits Gaujas Nacionālā parkā (turpmāk tekstā – GNP) ir virs 50 %, tad lēmējvaras statusā būtu jābūt Dagnim Dubrovskim, kas pārstāv mežu īpašniekus. G. Strode atgādina, ka par organizāciju un zemes īpašnieku pārstāvju iekļaušanu UG ir bijusi diskusija ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un UG sastāvs ir noteikts atbilstoši normatīvo aktu regulējumam.

Sanāksmes turpinājumā projekta vadītāja Lūcija Kursīte sniedz informāciju par DA plāna izstrādē paveikto kopš 1. Uzraudzības grupas sanāksmes, kura notika 2020. gada 8. decembrī (ekspertu lauku apsekojumiem, papildinājumiem SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” mājaslapā, veiktajām izmaiņām DA plāna redakcijā, interešu grupu sanāksmēm, GNP iedzīvotāju un teritorijas apmeklētāju aptauju, pasākumi “Dabā ar ekspertu”).

Sanāksmes turpinājumā M. Ušča dod vārdu DA plāna izstrādē iesaistītajam hidroloģijas ekspertam Jurim Somam. J. Soms informē sanāksmes dalībniekus par GNP teritorijas hidroloģisko apsekošanu un galvenajiem secinājumiem, t. sk., GNP hidroloģijas vispārīgo raksturojumu, virszemes ūdensobjektiem, to ekoloģisko kvalitāti un galvenajiem ietekmējošajiem faktoriem, kā arī sniedz ieskatu dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošanas iespējām atsevišķās purvu teritorijās. Sanāksmes dalībnieks vēlas uzzināt, vai ir pieejami zinātniskie pētījumi par dabisko biogēnu elementu noteci atkarībā no zemes lietojuma veida. J. Soms sniedz atbildi, ka šādi pētījumi ir veikti dabas parkā “Daugavas loki”, minot detalizētu informāciju. L. Kursīte papildina, ka ir uzsākta LIFE projekta “LIFE GOODWATER IP” īstenošana, kura laikā projekta īstenotājs VSIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” izpētei ir izvēlēties dažādas pilotteritorijas ar atšķirīgiem zemes lietojuma veidiem, tai skaitā arī meža zemēs.

M. Ušča dod vārdu DA plāna izstrādē iesaistītajam ainavu ekspertam Pēterim Lakovskim. P. Lakovskis sanāksmes dalībniekiem sniedz informāciju par ainavu novērtēšanu un galvenajiem

secinājumiem, t. sk., apkopoto informāciju par GNP ainavām, informāciju no pašvaldību teritorijas plānojumiem, iegūtajām atziņām no organizētajām interešu grupu sanāksmēm ar pašvaldību teritorijas plānotājiem, ainavu inventarizāciju, izdalītajām ainaviski nozīmīgākajām teritorijām, kā arī ainavas negatīvi ietekmējošiem faktoriem. Sanāksmes tērzētavā ir uzdots jautājums, vai GNP ir noteikti (vai tiks noteikti) ainavu kvalitātes mērķi, pēc kādas metodikas un kādās telpiskās vienībās. P. Lakovskis sniedz atbildi, ka plāna izstrādes gaitā ainavu kvalitātes mērķi tiks noteikti. Ainavu kvalitātes mērķi, apsaimniekošanas pasākumi un priekšlikumi tiks saistīti ar nozīmīgākajām ainavu telpām, nevis visu GNP teritoriju. Sanāksmes dalībnieks sniedz viedokli par mežu struktūru maiņu un vēlas uzzināt, vai ir bijušas aptaujas, kādu ainavu vēlas redzēt GNP teritorijas iedzīvotāji. Plāna izstrādē iesaistītais eksperts Andris Klepers sniedz atbildi, ka savā prezentācijā sanāksmes turpinājumā sniegs informāciju par iedzīvotāju aptauju.

Sanāksmes dalībnieks vēlas uzzināt sīkāku informāciju par paredzēto cīņu ar latvāņiem - kā tos vislabāk iznīdēt, vai nevajag lietot augu aizsardzības līdzekļus. Sanāksmes dalībnieks izsaka viedokli par sakoptām ainavām un lauksaimniecību, kā arī iesaka pievērst vairāk uzmanības, lai notiktu lauksaimniecības produktu ražošana, nevis koncentrēties uz to, cik procentuāli lielām teritorijām ir jābūt bioloģiskās lauksaimniecības platībām. P. Lakovskis sniedz atbildi, ka latvāņu apkaršanas problēma ir aktuāla, minot, ka pašlaik nevar minēt efektīvāko latvāņu apkaršanas veidu.

Sanāksmes turpinājumā plāna izstrādē iesaistītais tūrisma eksperts Andris Klepers sniedz informāciju par GNP kā nozīmīgu tūrisma galamērķi, Eiropas ilgtspējīga tūrisma hartas prasībām aizsargājamām dabas teritorijām, tūrisma resursiem un apmeklētāju plūsmu GNP teritorijā un tā tuvumā, kā arī plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem. A. Klepers informē sanāksmes dalībniekus par GNP apmeklētāju un iedzīvotāju aptaujas norisi. Sanāksmes tērzētavā tiek uzdots jautājums, vai DA plāna ietvaros tiks sagatavoti priekšlikumi vai vadlīnijas, kā labāk organizēt dabas tūrisma objektu apmeklējumus un apsaimniekošanas pasākumus privātīpašumos? A. Klepers sniedz atbildi, ka tiks sagatavotas gan vadlīnijas, gan sniegti priekšlikumi par iespējamo līdziesaisti, kā privātīpašnieki var apsaimniekot blakus esošos privāto infrastruktūru, kā arī apskatīti pilnvarošanas gadījumi, kā piemēru, minot Mežataku. A. Klepers min, ka ir plānots ieskicēt arī ētikas kodeksu.

Sanāksmes dalībnieks vēlas uzzināt, vai tiks papildināta informācija par teritorijas sociāli ekonomiskā stāvokļa raksturojumu, piemēram, detalizēta lauku tūrisma objektu, tūrisma un sporta pakalpojumu ekonomiskais novērtējums, nodarbināto skaits, ieguldījums ekonomikā, attīstības tendences un perspektīvas. A. Klepers sniedz atbildi, ka šāda informācija tiks iekļauta DA plānā.

Sanāksmes turpinājumā DA plāna izstrādē iesaistītais eksperts G. Eriņš sniedz informāciju par plāna izstrādātāju izvirzītajiem priekšlikumiem teritorijas pārvaldības mērķiem, minot, ka tiek gaidīti priekšlikumi no sanāksmes dalībniekiem. G. Eriņš iepazīstina ar GNP vērtību kopsavilkumu un pretnostatījumu, vērtību ietekmējošiem faktoriem, kā arī ar ekosistēmu pakalpojumu pieeju, kuru ir plānots izmantot turpmākajā plāna izstrādes laikā. G. Eriņš iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar plānotajiem apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumiem bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas aspektā, t. sk., iespējamiem GNP robežu un zonējuma precizējumiem, apsaimniekošanas pasākumiem aizsargājamajos biotopos. G. Eriņš atzīmē, ka DA plāna turpmākajā gaitā tiks izvērtēti pašvaldību, organizāciju, kā arī īpašnieku un iedzīvotāju ieceres, priekšlikumi un ierosinājumi.

Sanāksmes tērzētavā sanāksmes dalībnieks jautā, kur DA plāna izstrādātāju izvirzītajos GNP ilgtermiņa mērķos ir iekļauti GNP iedzīvotāji. Vai ir noskaidrots zemes īpašnieku un iedzīvotāju viedoklis par GNP teritorijas paplašināšanu? G. Eriņš sniedz atbildi, ka plāna izstrādātāji ir snieguši priekšlikumus par teritorijām, kuras būtu iekļaujamas GNP teritorijā, bet katras teritorijas izvērtēšanu veiks gan plāna izstrādē iesaistītie eksperti (sagatavojot zinātniskos pamatojumus), gan tiks organizētas konsultācijas ar DAP. Kad būs noteiktas precīzas robežas iespējamajiem paplašinājumiem, kā arī konkrētas izmaiņas zonējumā, tiks uzrunāti arī zemes īpašnieki. G. Eriņš informē, ka iedzīvotājiem tiek sniegtas dažādas iespējas, kā sekot aktuālajai informācijai par DA plāna izstrādi, bet sasniegt visus iedzīvotājus būs sarežģīti. Zināmu ieskatu jautājumā par iedzīvotāju vēlmēm sniegs A. Klepera pieminētā iedzīvotāju aptauja. Sanāksmes tērzētavā G. Strode papildina, ka DA plānam tiks organizēta sabiedriskā apspriešana, kuras laikā īpašniekiem ir iespēja izteikt viedokli par priekšlikumiem, savukārt, lai zonējums stātos spēkā, ir jāveic izmaiņas normatīvajā regulējumā. Grozot GNP likumu vai Ministru kabineta noteikumus, DAP ir jāveic zemes īpašnieku informēšana, ko pēdējo 5 gadu laikā DAP veic, nosūtot individuālas vēstules zemju īpašniekiem uz deklarētajām dzīves vietas adresēm.

Sanāksmes dalībnieks precizē, ka vēlētos zināt, kur vārds “iedzīvotājs” iederas GNP pamatmērķa definīcijā. G. Eriņš min, ka ilgtermiņa mērķa definīcija ir plāna izstrādātāju priekšlikumus, kā arī piebilst, ka tiek gaidīti ierosinājumi un precizējumi no sanāksmes dalībniekiem. L. Kursīte atzīmē, ka izstrādātāji šodien neprezentēs tabulu, kurā ir apkopoti saņemtie priekšlikumi no zemes īpašniekiem par plānotajām darbībām, bet priekšlikumi tiek izskatīti kopā ar ekspertiem. Plāna izstrādātāji vēlreiz aicinās GNP zemes īpašniekus gan savā mājaslapā, gan sadarbībā ar pašvaldībām, izteikt savas vēlmes un viedokli, bet aktīvākie iedzīvotāji un organizācijas jau šobrīd kontaktējas ar DA plāna izstrādātājiem. L. Kursīte min, ka GNP ilgtermiņa mērķi vēl tiks precizēti.

Sanāksmes dalībnieks vēlas uzzināt, vai plānā iekļautā informācija par teritorijas sociāli ekonomisko novērtējumu ir gala versija, vai tiks papildināta? G. Eriņš sniedz atbildi, ka pašreizējā sociāli ekonomisko aspektu novērtējuma sadaļa ir sākuma stadijā. Izmantojot ekosistēmu pakalpojumu pieeju, tiks novērtētas citu teritorijas resursu ekonomiskās izmantošanas iespējas, piemēram, koksnes ieguves, lauksaimniecības, derīgo izrakteņu ieguves. A. Klepers papildina, ka arī informācija par tūrismu un rekreāciju tiks papildināta. G. Eriņš sniedz informāciju, ka pašreizējā plāna redakcijā ir iekļauts mežu resursu novērtējums, bet nav ietverta resursa izmantošanas komponente. Teritorijas mežsaimnieciskā izmantošana tiks analizēta ar aktuālajiem datiem līdz sabiedriskajai apspriešanai. G. Eriņš sniedz papildus informāciju par ekosistēmu pakalpojumu pieeju.

Sanāksmes dalībnieks sniedz komentāru, ka DA plāna izstrādē ir par maz ņemta vērā jaunā likumdošana, t.sk. “Zaļā kursa” nostādnes, arī attiecībā uz klimata neitralitāti. Sanāksmes dalībnieks min, ka plāna redakcija ir jāpapildina ar informāciju par lauksaimniecību un mežsaimniecību. Sanāksmes dalībnieks papildina, ka DA plānā ir jāizvēlas apsaimniekošanas veids atbilstoši ilgtermiņa mērķiem – bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai vai klimata neitralitātei. L. Kursīte sniedz atbildi, ka DA plāna likumdošanas nodaļa tiks papildināta, t.sk. ņemot vērā “Zaļā kursa” nostādnes. G. Eriņš sniedz komentāru par “Zaļo kursu”, taksonomijas iniciatīvu un klimata neitralitātes aspektiem, minot, ka GNP ir valsts nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija ar skaidri definētu mērķi – bioloģiskās daudzveidības aizsardzība. Sanāksmes dalībnieks sniedz komentāru par teritorijas ilgtermiņa mērķiem un iespējamām kompensācijām par ierobežoto mežsaimniecisko darbību.

M. Ušča sniedz informāciju par sanāksmes tērzētavā sniegtajiem komentāriem par bioloģisko daudzveidību un klimata mērķiem. Sanāksmes dalībnieks sniedz detalizētu informāciju par klimata mērķu sasniegšanai mežsaimniecībā metodikām un definīcijām. P. Lakovskis sniedz komentāru par GNP teritorijas platību un vērtībām, kā arī ierosina mērķu līmenī segmentēt to, kas attiecas uz Gaujas senieleju, tās pietekām un nozīmīgākajam dabas vērtībām.

Sanāksmes dalībnieks aicina UG dalībniekus vairāk ņemt vērā uzņēmēju intereses, kas savu darbību saista ar ilgtermiņa plāniem, minot, ka lauksaimniecībā tuvākajos gados ir paredzami izaicinājumi saistībā ar "Zaļā kursa" ieviešanu. Attiecībā uz meliorācijas jautājumiem, sanāksmes dalībnieks aicina izvērtēt, kā atsevišķos projektos ir veicies Latvijā, piemēram, Lubāna ezera apkārtnē, kur pēc meliorācijas sistēmu aizbēršanas apkārtējās teritorijās nav iespējams nodarboties ar lauksaimniecisko darbību.

Sanāksmes dalībnieks sniedz komentāru, ka biedrība "Greenfest" izvirza mērķi GNP kļūt kā videi un dabai draudzīgam reģionam un min, ka saimnieciskā darbība ir līdzsvarojama un iespējams pastāvēt gan cilvēkam, gan dabai, gan uzņēmējiem. Sanāksmes dalībnieks sniedz informāciju par iespējām ieviest bioloģiskās lauksaimniecības saimniekošanas metodes GNP.

Sanāksmes turpinājumā L. Kursīte sniedz informāciju par turpmāk plānotajiem darbiem DA plāna izstrādē, t. sk. prezentē plāna izstrādes grafiku. Tiek sniegta informācija par nepieciešamo plāna redakcijas papildināšanu, plānotajām ekspertu un interešu grupu sanāksmēm. Nākoša UG sanāksme tiek plānota 2022. gada martā, uz kuru tiks sagatavots priekšlikums zonējumam, IAIN un papildināta apsaimniekošanas pasākumu nodaļa. 2021. gada decembrī tiek paredzēta ekspertu sanāksme, kuras laiks taps priekšlikums GNP teritorijas zonējumam. A. Klepers papildina, ka iedzīvotāju un teritorijas apmeklētāju anketas būs interneta vidē pieejamas līdz šī gada decembrim.

L. Kursīte sniedz informāciju, ka, uzsākot DA plāna izstrādi, tika rakstiski informēti visi zemes īpašnieki.

Sanāksmes tērzētavā sanāksmes dalībnieks jautā, vai nav plānots, ka meža apsaimniekošanas plānus (MAP), kas jāizstrādā katrai saimniecībai, tomēr apmaksātu valsts? Pašreiz gan meža inventarizāciju, gan biotopu eksperta atzinumu, kā arī MAP izstrādi, jāapmaksā katram meža īpašniekam pašam. G. Eriņš min, ka ir iespējams šādu ierosinājumu iekļaut DA plāna apsaimniekošanas pasākumu sadaļā. G. Strode sniedz komentāru par MAP izstrādi, kā arī par nekustamā īpašuma nodokļa atlaidēm teritorijām, kas atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Sanāksmes dalībnieks un G. Strode diskutē par meža apsaimniekošanas plānu izstrādi.

Sanāksmes tērzētavā sanāksmes dalībniece jautā, vai tiek kompensēta pāreja no konvencionālās uz bioloģisku lauksaimniecību? Sanāksmes dalībnieks sniedz atbildi, ka ir paredzēti dažādi atbalsta maksājumi pārejas periodā. Sanāksmes dalībnieks sniedz informāciju par bioloģisko lauksaimniecību un situāciju tirgū.

L. Kursīte pateicas klātesošajiem un aicina sūtīt priekšlikumus vai komentārus par sagatavoto DA plāna redakciju uz e-pastu gauja@environment.lv.

M. Ušča pateicas klātesošajiem un sanāksmi slēdz.